

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного факультету
пр. Сасфуренца Т.О.
« _____ » _____ 2023
року

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА-ДОРАДНИКА
освітнього рівня магістр
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійної програми «Педагогічне дорадництво»
Шифр за навчальним планом ВВ2.06

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Комунікативна культура викладача-дорадника», затвердженої на засіданні Вченої ради педагогічного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова «_30_» «_листопада_» 2022 р., протокол №_5_.

Розробник:
Лещенко Н. А. кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки
«_25_» серпня 2023 року, протокол №_1_.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. С.А.Кушнірук
(прізвище та ініціали)

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни ВВ2.06

Загальна характеристика навчальної дисципліни	Навчальне навантаження з навчальної дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань (шифр, назва) 01 Освіта / Педагогіка	Кількість кредитів – 3		<i>Методи навчання:</i> лекція, розповідь, пояснення, бесіда; дискусія; вправи <i>Форми поточного контролю:</i> індивідуальне опитування, фронтальне опитування, проблемно-пошукові завдання, тестування, модульний контроль; самоконтроль; <i>Форма підсумкового контролю:</i> Залік
Спеціальність (код, назва) 011 Освітні, педагогічні науки	Загальна кількість годин - 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
	Лекції		
	6	4	
	Семінарські заняття:		
	2	2	
Освітній рівень магістр	Практичні заняття:		
Обов'язкова / вибіркова вбіркова	6	6	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом другий	Самостійна робота		
Семестр третій	76	78	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 - самостійна робота: 5	Співвідношення аудиторних годин та годин СРС		
Мова навчання - українська	1:5	1:6,5	

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Комунікативна культура викладача-дорадника» є система теоретико-практичних знань про комунікацію та ораторське мовлення у викладацько-дорадчій діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Комунікативна культура викладача-дорадника» є логічним продовженням професійної підготовки, спрямованої на розвиток професійно-значущих творчих якостей майбутнього

фахівця, його здатності до творчої та інноваційної діяльності. Викладання дисципліни узгоджено із вивченням філософії освіти, освітня політика та лідерство, основи педагогічного консультування, педагогічні проекти й експертиза освітніх ініціатив, організація роботи центру професійного розвитку педагогічних працівників (методичного кабінету).

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Комунікативна культура викладача-дорадника» є формування у здобувачів освіти знань про комунікативну культуру та ораторське мистецтво як засіб мовленнєвого впливу; оволодіння практичними вміннями ефективного спілкування, впливу однієї людини на іншу у ході педагогічно-консультативної взаємодії.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Комунікативна культура викладача-дорадника» є: ознайомлення магістрантів із теоретико-методологічними основами комунікативної культури викладача-дорадника; формування уявлення про особливості та види ораторського мистецтва; формування умінь вербальної та невербальної комунікації у професійної діяльності.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують

Результати навчання	Компетентності
ПРН 3. Застосовувати навички розроблення та управління проектами.	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
ПРН 4. Планувати методичну роботу та дорадчу діяльність.	ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ПРН 5. Організовувати та здійснювати комунікації з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.	ЗК 4. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій.
ПРН 7. Аргументувати власну точку зору в дискусії на основі етичних міркувань, соціально відповідально.	ЗК 5. Навички роботи з інформацією.
ПРН 8. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в галузі освіти.	ЗК 6. Здатність працювати в команді.
ПРН 9. Демонструвати вміння взаємодіяти з людьми та впливати на їх поведінку.	ЗК 7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ПРН 10. Виявляти здатність до саморозвитку, навчання впродовж всього життя та ефективного самоменеджменту.	ЗК 9. Здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань або видів економічної діяльності).
ПРН18. Виявляти здатність визначати місію і цілі розвитку освітньої (консультаційної) організації.	ЗК 10. Навички міжособистої взаємодії.
	ФК 3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.
	ФК 4. Навички інноваційної діяльності.
	ФК 5. Вміння створювати та організовувати ефективні комунікації в професійній діяльності.
	ФК 6. Навички експертної діяльності.
	ФК 7. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
	ФК 16. Навички комунікативної культури.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС або 90 годин.

№ з/п	Назва змістових модулів та тем	Кількість годин									
		денна форма					заочна форма				
		Аудиторні	Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Аудиторні	Лекції	Семінарські	Практичні	СРС
1.	Змістовий модуль I. Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника	4	2	2	-	31	4	2	2	-	32
1.1	Тема 1.1. Мова як засіб педагогічної комунікації	3	1	2	-	15	3	1	2	-	17
1.2	Тема 1.2. Психолого-педагогічні та логічні засади ораторського мистецтва	1	1		-	16	1	1			15
2.	Змістовий модуль II. Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта	10	4	-	6	45	8	2	-	6	46
2.1	Тема 2.1. Невербальне спілкування в ході публічного виступу дорадника	4	2	-	2	15	3	1	-	2	15
2.2	Тема 2.2. Підготовка та проведення промови	3	1	-	2	15	3	1	-	2	15
2.3	Тема 2.3. Специфіка побудови діалогу в діяльності викладача.	3	1	-	2	15	2	-	-	2	16
	Разом	14	6	2	6	76	12	4	2	6	78

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин			
		денна		заочна	
		всього го	В тому числі лекцій	всього го	В тому числі лекцій
1.	Змістовий модуль I. Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника				
1.1	<p>Тема 1.1. Мова як засіб педагогічної комунікації</p> <p><i>Зміст теми:</i> Мова як поліфункціональна система, її місце в ряду засобів людського спілкування. Різновиди комунікації: вербальна, невербальна; усна, письмова, друкована; формальна, неформальна; внутрішня, міжлюдська, в малих групах, організаційна, масова; міжнародна, міжкультурна. Усна мова як засіб сприйняття і передання інформації. Етичні норми усної комунікації. Комунікативність як професійна риса викладача-консультанта. Типи комунікабельності людей: домінантний, мобільний, ригідний, інтровертний. Оратор як учасник комунікативного процесу. Поняття комунікативної культури. Її особливості, структура, функціональний склад.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6,8,7,12.</i></p>	3	1	3	1
1.2	<p>Тема 1.2. Психолого-педагогічні та логічні засади ораторського мистецтва</p> <p><i>Зміст теми:</i> Поняття про психологічні та педагогічні компоненти в ораторському мистецтві. Культура мислення оратора як одна з умов ефективності усного публічного виступу. Використання соціально-психологічних механізмів: переконання, навіювання, наслідування, «зараження» та ін. Поняття про «зворотній зв'язок». Психолого-педагогічні аспекти впливу усного слова: особистість оратора, мовна культура та ораторська майстерність, специфіка аудиторії та закономірності спілкування, закони сприймання і розуміння; особливості уваги і пам'яті. Основні прийоми стимулювання уваги та інтересу слухачів: прийом психологічної паузи, прийом імпровізації, принципово нова оцінка події, прийом використання гумору, новизна інформації, прийом короткого відступу від теми.</p> <p>Логічні засади мистецької діяльності оратора. Ораторське мистецтво як переконання. Дотримання законів логіки як одна із умов мовного впливу на аудиторію. Завдання оратора: схилити, переконати, довести. Мета, задум, текст, реакція як складові логіко-мовного доведення. Доведення та його прийоми. Основні елементи логічного доведення: теза, аргумент, демонстрація. Можливі логічні помилки в усному публічному виступі та шляхи запобігання їм.</p>	1	1	1	1

	<i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6,8,14,18</i>				
2	<i>Змістовий модуль II. Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта</i>				
2.1	<p>Тема 2.1. Невербальне спілкування в ході публічного виступу дорадника.</p> <p><i>Зміст теми:</i> Інформативна, регулятивна функції невербальних засобів. Тілесні рухи (поза, хода, жести, міміка). Особливості мови тілесних рухів, їх обумовленість імпульсами підсвідомості. Дотримання дистанції у процесі спілкування. Роль зовнішності і манер викладача. Дотримання стандартів тілесних рухів в усному публічному виступі. Поза як елемент тілесних рухів у процесі мовлення. Мова жестів як засіб «зворотного зв'язку». Види жестів. Психологічна роль міміки, її рефлекторний характер. Відтворення емоцій засобами міміки (рух очей, брів, губ) у невербальній комунікації.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6, 10,11,12,13,16,17</i></p>	4	2	3	1
2.2	<p>Тема 2.2. Підготовка та проведення промови.</p> <p><i>Зміст теми:</i> Психологічні, змістові, концептуальні аспекти структурних елементів композиції промови. Основні вимоги до публічного виступу. Підготовка лектора до усного виступу: огляд приміщення, врахування особливостей виголошення промови під відкритим небом і у приміщенні, користування кафедрою, мікрофоном, перевірка освітлення. Структурні елементи композиції промови. Основні вимоги до публічного виступу. Взаємодія оратора і слухачів. Створення позитивного іміджу оратора.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6,13,17,19</i></p>	3	1	3	1
2.3	<p>Тема 2.3. Специфіка побудови діалогу в діяльності викладача.</p> <p><i>Зміст теми:</i> Особливості проведення діалогічного мовлення. Бар'єри соціального і психологічного характеру. Стратегія спілкування, вибір моделей поведінки оратором. Прийоми активізації мислення і діяльності співрозмовника. Підведення підсумків бесіди, висновки. Сутність понять еристика, дискусія, полеміка, диспут, суперечка. Принципи встановлення контакту між ними та роль невербальних засобів впливу на слухачів.</p> <p>Культура суперечки. Два основні роди суперечок: суперечка як засіб спільного з'ясування питання (наукові); суперечка як засіб психологічного впливу однієї сторони на іншу (політичні, релігійні). Логічна структура суперечки: вступ, промова ведучого, обмін думками між учасниками, момент формулювання загальної думки, заключна промова, підведення підсумків. Засоби спростування аргументів опонента.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела: 1,3,10,13,17,19</i></p>	3	1	2	-

4.2. Плани семінарських і практичних занять

Змістовий модуль I. Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника

Семінарське заняття 1. Особливості мови як засобу педагогічної комунікації

1. Характеристика різновидів комунікації. Усна мова як засіб сприйняття і передання інформації.
2. Комунікативність як необхідна професійна риса викладача-дорадника. Типи комунікабельності людей. Етичні норми усної комунікації.
3. Оратор як учасник комунікативного процесу. Побудова мовленнєвого акту.
4. Комунікативна стратегія. Механізми створення довіри.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6,8,7,12.

Змістовий модуль II. Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта

Практичне заняття 1. Специфіка невербальної комунікації.

1. Характеристика невербальних засобів спілкування.
2. Дотримання дистанції у процесі спілкування.
3. Поза як елемент тілесних рухів у процесі мовлення.
4. Сутність і призначення жесту в ораторському мистецтві.
5. Відтворення емоцій засобами міміки у невербальній комунікації.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6, 10,11,12,13,16,17

Практичне заняття 2. Підготовка та проведення усної публічної промови

Теоретична частина:

1. Структурні елементи композиції промови
2. Основні вимоги до публічного виступу.
3. Підготовка лектора до усного виступу.
4. Взаємодія оратора і слухачів. Створення позитивного іміджу оратора.

Практична частина.

1. Проведення лекції.
2. Обговорення лекції на основі мистецтва постановки запитань та відповідей на них.
3. Аналіз виступу, особи лектора, поведінки аудиторії.

Рекомендовані інформаційні джерела: 3,5,6,13,17,19

Практичне заняття 3. Полемічна майстерність викладача-дорадника

Теоретична частина:

1. Культура суперечки. Види суперечки. Логічна структура суперечки.
2. Засоби спростування аргументів опонента.
3. Дискусія. Особливості підготовки та проведення дискусій.

Практична частина.

1. Дискусія “Мовна політика в Україні”. Розподіл учасників: 1 студент - модератор дискусії; 2-є студентів – диспутанти; решта - учасники дискусії.
2. Підведення підсумків.

Рекомендовані інформаційні джерела: 1,3,10,13,17,19

4.3. Організація самостійної роботи студентів

Самостійна робота студента включає: опрацювання теоретичного матеріалу, літератури; виконання завдань; підготовку до поточного (модульного) та підсумкового контролів.

Завдання для самостійної роботи (денна форма)	
Тема	Форма звітності
Змістовий модуль II. Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника	
Тема 1.1. Мова як засіб педагогічної комунікації	Охарактеризуйте значення етикету для формування комунікативної культури.
Тема 1.2. Психолого-педагогічні та логічні засади ораторського мистецтва	Охарактеризувати основні типи комунікабельності людей. Охарактеризувати власну академічну групу за шкалою «розсудливість – сприйнятливність».
Змістовий модуль III. Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта	
Тема 2.1. Невербальне спілкування в ході публічного виступу дорадника	Підготуйте виступ із наступними варіантами вступу: - як способу підкріплення, - з технікою використання приводу, - з технікою спонукання до роздумів, - пряма техніка.
Тема 2.3. Специфіка побудови діалогу в діяльності викладача.	Співвіднесіть поняття еристика, дискусія, полеміка, диспут, суперечка.

Завдання для самостійної роботи (заочна форма)	
Тема	Форма звітності
Змістовий модуль II. Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника	
Тема 1.1. Мова як засіб педагогічної комунікації	Охарактеризуйте роль етикету для становлення комунікативної культури.
Тема 1.2. Психолого-педагогічні та логічні засади ораторського мистецтва	Охарактеризувати основні типи комунікабельності людей. Охарактеризувати власну академічну групу за шкалою «розсудливість – сприйнятливність».
Змістовий модуль III. Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта	
Тема 2.1. Невербальне спілкування в ході публічного виступу дорадника	Визначте особливості проведення монологічних та діалогічних форм усних виступів.
Тема 2.3. Специфіка побудови діалогу в роботі викладача.	Розкрийте основні етапи підготовки та проведення дискусії.

V. Контроль якості знань студентів

Поточний контроль здійснюється упродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських, практичних занять і виконання самостійної роботи. Він оцінюється сумою набраних балів за всіма темами (100 балів – максимальний бал).

5.1. Форми і методи поточного контролю

Поточний контроль здійснюється упродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських, практичних занять і виконання самостійної роботи. Він оцінюється сумою набраних балів за всіма темами (100 балів).

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, самоконтроль.

Методи письмового контролю: практичні завдання, тестування, модульний контроль

5.2. Форми і методи підсумкового контролю.

Формою підсумкового контролю є залік.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Рейтингова система контролю теоретичних знань протягом вивчення дисципліни (поточний контроль) проводиться на основі розробленої університетської 100-бальної шкали оцінювання досягнень студентів. Підсумковий контроль (залік) проводиться по завершенню вивчення дисципліни. Якщо здобувачі протягом вивчення дисципліни набрали від 60 до 100 балів, то підсумкова кількість балів розраховується автоматично.

Підготовка до підсумкового контролю здійснюється студентами самостійно, відповідно до питань, що подаються викладачем після повного курсу вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально-методична карта

Денна форма навчання

Разом: 90 год.: лекції – 6 год., семінарські – 2 год., практичні – 6 год., самостійна робота – 76 год., залік

Тижні	1	2	3	4	5	6	7
Модулі	Модуль 1.				Модуль 2		
Назва модуля	Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника				Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта		
Кількість балів за модуль	45				55		
Теми лекцій, кількість годин	Мова як засіб педагогічної комунікації (1 год.)	Психолого-педагогічні та логічні засади ораторського мистецтва (1 год.)		Невербальне спілкування в ході публічного виступу дорадника (2 год.)		Підготовка та проведення промови (1 год.)	Специфіка побудови діалогу в діяльності викладача (1 год.)
Теми семінарських занять, кількість годин, кількість балів	Особливості мови як засобу педагогічної комунікації (2 год., 5 балів)						
Теми практичних занять, кількість годин, кількість балів					Специфіка невербальної комунікації (2 год., 10 балів)	Підготовка та проведення усної публічної промови (2 год., 10 балів)	Полемічна майстерність викладача-дорадника (2 год., 10 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота 1. Охарактеризуйте значення етикету для формування комунікативної культури (5 балів) 2. Охарактеризувати основні типи комунікабельності людей. (5 балів) 3. Охарактеризувати власну академічну групу за шкалою «розсудливість – сприйнятливість». (10 балів)				Самостійна робота 1. Підготуйте виступ із наступними варіантами вступу: - як способу підкріплення, - з технікою використання приводу, - з технікою спонукання до роздумів, - пряма техніка. (3 бали) 2. Співвіднесіть поняття еристика, дискусія, полеміка, диспут, суперечка. (2 бали)		
Модульний контроль	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. Тест (20 балів)				МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2. Тест (20 балів)		
Підсумкова оцінка	Залік -100 балів						

Заочна форма навчання

Разом: 90 год.: лекції – 4 год., семінарські – 2 год., практичні – 6 год., самостійна робота – 78 год., залік

Тижні	1	2	3	4	5	6	7
Модулі	Модуль 1.				Модуль 2		
Назва модуля	Теоретичні основи комунікативної культури викладача-дорадника				Технології ораторського мистецтва у професійній діяльності викладача-консультанта		
Кількість балів за модуль	45				55		
Теми лекцій, кількість годин	Мова як засіб педагогічної комунікації (1 год.)	Психолого-педагогічні та логічні засади ораторського мистецтва (1 год.)		Невербальне спілкування в ході публічного виступу дорадника (1 год.)		Підготовка та проведення промови. Специфіка побудови діалогу в діяльності викладача (1 год.)	
Теми семінарських занять, кількість годин, кількість балів	Особливості мови як засобу педагогічної комунікації (2 год., 5 балів)						
Теми практичних занять, кількість годин, кількість балів					Специфіка невербальної комунікації (2 год., 10 балів)	Підготовка та проведення усної публічної промови (2 год., 10 балів)	Полемічна майстерність викладача-дорадника (2 год., 10 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота 1. Охарактеризуйте значення етикету для формування комунікативної культури (5 балів) 2. Охарактеризувати основні типи комунікабельності людей. (5 балів) 3. Охарактеризувати власну академічну групу за шкалою «розсудливість – сприйнятливість». (10 балів)				Самостійна робота 1. Підготуйте виступ із наступними варіантами вступу: - як способу підкріплення, - з технікою використання приводу, - з технікою спонукання до роздумів, - пряма техніка. (3 бали) 2. Співвіднесіть поняття еристика, дискусія, полеміка, диспут, суперечка. (2 бали)		
Модульний контроль	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1. Тест (20 балів)				МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2. Тест (20 балів)		
Підсумкова оцінка	Залік -100 балів						

VII. Основні та допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Білавич Г. (2020). *Основи риторики і красномовства*: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ.
2. Нищета В. (2021). *Риторика*: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури.
3. *Основи ораторського мистецтва* : навчальний посібник (уклад. Т. В. Сіроштан, С. І. Єрмоленко, З. О. Митяй). (2020). Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького.
4. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія (ред. О. А. Кучерук). (2016). Київ : КНТ
5. *Риторика*: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко) (2019). Полтава: ПолтНТУ.
6. Теслюк В.М. (2020). *Основи красномовства* : навчальний посібник. Київ : Видавництво Ліра-К.

Допоміжні:

1. Андерсон Кріс (2017). *Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів*. 2-ге вид. Київ : Наш формат
2. Вандишев В. М., Переломова О. С. (2017). *Риторика у філософсько-комунікативному вимірі* : підручник. Київ : Кондор-вид-во
3. Гамова Г. І. (2019). *Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності*. Лінгвістичні дослідження : Збірник наукових праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 50, 156–164.
4. Колотілова Н. (2019). *Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку*: монографія К: Центр навчальної літератури.
5. Красницька О. (2020). *Методика підготовки публічного виступу*. Військова освіта. 1(41), 191-202.
6. Крупей К. С. (2022). *Майстерність публічного виступу викладача закладу вищої освіти в умовах «слайдозалежності»*. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (204), 154-158. Взято з: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-204-154-158>
7. Мачинська Н., Федорович А., Яремчук Н. (2020). *Основи педагогічної майстерності*: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.
8. Нечаєнко Т.В. (2018). *Зміст і функції ораторського мистецтва в сучасному суспільстві*. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури, 40. 378-385.
9. Оленець С. Ю. (2018). *Основні інструменти впливу провідного викладача на аудиторію*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 62, 137-140.
10. Підгородецька І. Ю. (2017). *Міжкультурна комунікація: невербальний аспект*. *Virtus: Scientific Journal*, 14, 162-165.
11. Цимбал В.І (2018). *Ораторське мистецтво викладача: наслідуємо вчителів*. Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина, 8(3 (29)), 8-11.
12. Щербина Д. В. (2018). *Акме-орієнтована модель формування комунікативної культури майбутніх консультантів освітньої сфери у процесі магістерської підготовки*. Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти : монографія (авт. Н. В. Гузій) (2018). Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 446-482.
13. Степура А. (2018). *WOW-виступ по-українськи. Ноу-хау сучасного оратора*. Дніпро: Моноліт.

Інтернет ресурси:

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова. Взято з : www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Наукова бібліотека ЛНУ імені Тараса Шевченка. Взято з : <http://lib.lnpu.edu.ua/>

3. Нова українська школа. Взято з : [http:// nus.org.ua/](http://nus.org.ua/).
4. Освітній портал «Освіта.УА». Взято з : <http://osvita.ua/>.
5. <http://www.pidruchniki.ws>
6. <http://www.posibnyky.vntu.edu.ua>
7. <http://www.google.com.ua>
8. <http://www.nbu.gov.ua>
9. <http://www.osvita.ua>

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20__ / 20__ н.р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри на початку навчального року